

5.5 Eriarvoisuus

TIIVISTELMÄ

5.5 Eriarvoisuus

FI3 – Yhteiskuntafilosofia (LOPS 2021)

1. Mitä eriarvoisuus tarkoittaa?

- Ihmiset ovat samanarvoisia, mutta eivät samassa asemassa yhteiskunnassa.
- Mahdollisuuksien tasa-arvo ei toteudu täysin – elämäntilanteiden lähtökohdissa suuria eroja.

1. Mitä eriarvoisuus tarkoittaa?

- Ihmiset ovat **samanarvoisia**, mutta eivät samassa asemassa yhteiskunnassa.
- Mahdollisuuksien tasa-arvo toteutuu vain osittain → elämän lähtökohdissa suuria eroja.

2. Yhteiskunnallinen eriarvoisuus

- Lähtökohdat vaikuttavat koulutukseen, terveyteen ja tuloihin.
- Huono-osaisuus periytyy.
- Eriarvoisuutta torjutaan koulutuksella, terveydenhuollolla, sosiaaliturvalla ja progressiivisella verotuksella.

3. Egalitarismi

- Ihmisarvo on jakamaton ja yhtäläinen.
- Tavoitteena tasavertainen kohtelu päätöksenteossa ja moraalissa.
- Suuntauksia: mahdollisuuksien tasa-arvo vs. hyödykkeiden tasajako.

3. Egalitarismi

- Ideologia, jonka mukaan ihmisarvo on jakamaton ja yhtäläinen.
- Tavoitteena tasavertainen kohtelu päätöksenteossa ja moraalissa.
- Osa kannattaa vain mahdollisuuksien tasearvoa, osa myös täydellistä hyödykkeiden tasajakoa.

4. Köyhyys Suomessa

- Köyhyys näkyy ruoka-avun, velkaongelmien ja työttömyyden lisääntymisenä.
- Noin puoli miljoonaa jäi 2017 pienituloisuusrajan alle; asunnottomia yli 700.
- Köyhyys ei aina johdu yksilön valinnoista; taustalla usein kriisejä ja monisyisiä tekijöitä.

5. Köyhyys globaalisti

- Äärimmäinen köyhyys: alle 3 USD/päivä (~2,5 €).
- Noin 10 % maailman väestöstä elää äärimmäisessä köyhyydessä.
- Seurauksia: aliravitsemus, puhtaan veden puute, koulutuksen puute (64 M lasta).

5. Köyhyys globaalisti

Äärimmäisen köyhyiden raja: alle 3 USD/päivä (~2,5 €).

Noin 10 % maailman väestöstä elää äärimnäsessä köyhyydessä.

Köyhyyden seurauksia:

- miljardin ihmisen aliravitsemus
- 18 miljoonaa köyhysperäistä kuolemaa vuodessa
- puhtaan juomaveden puute
- koulutuksen puute (64 miljoonaa lasta ei käy koulua)

6. Rikkaiden ja köyhien kuilu

- 62 rikkainta omistaa yhtä paljon kuin 3,5 miljardia köyhintä.
- Suuryhtiöiden verosuunnittelu ja veroparatiisit kasvattavat kuilua.
- Suomessa aggressiivinen verosuunnittelu: 400–1400 M€ veromenetyksiä/vuosi (arvio).

6. Rikkaiden ja köyhien kuilu

Maailman 62 rikkainta omistaa yhtä paljon kuin 3,5 miljardia köyhintä.

Suuryhtiöiden verosuunnittelu ja veroparatiisit lisäävät globaalia eriarvoisuutta.

Suomessa aggressiivinen verosuunnittelu aiheuttaa arviolta 400–1400 miljoonan euron veromenetykset vuodessa.

7. Vastuu ja oikeudenmukaisuus – Rawls vs. Pogge

- Rawls: eriarvoisuus on ennen kaikkea yhteiskunnan sisäinen ongelma; valtion velvollisuus turvata mahdollisuuksien tasa-arvo ja auttaa huono-osaisia.
- Pogge: eriarvoisuus on myös globaali rakenteellinen ongelma; meillä on negatiivinen velvollisuus olla aiheuttamatta haittaa köyhille.
- Ratkaisuehdotus: globaali resurssivero

7. Vastuu ja oikeudenmukaisuus

John Rawls

- Eriarvoisuus on yhteiskunnan sisäinen ongelma.
- Valtion tehtävä: taata mahdollisuuksien tasa-arvo ja auttaa huono-osaisia.

Thomas Pogge

- Eriarvoisuus on myös globaali rakenteellinen ongelma, ei vain maiden sisäinen.
- Meillä on negatiivinen velvollisuus olla aiheuttamatta haittaa köyhille.

